

Päätös

17.11.2022

VN/26268/2022
VN/26268/2022-MMM-14

Jakelun mukaan

Vesihuoltolain uudistusta valmistelevan työryhmän asettamispäätös

Asettaminen

Maa- ja metsätalousministeriö on tänään tekemällään päätöksellä asettanut työryhmän valmistelemaan vesihuoltolain uudistusta.

Toimikausi

17.11.2022–30.6.2024

Tausta

Kansallisen vesihuoltouudistuksen (MMM039:00/2019) johtoryhmä hyväksyi Kansallisen vesihuoltouudistuksen ohjelman 20.4.2021. Ohjelmassa esitettiin tarve vesihuoltolainsäädännön uudistamiselle, sekä tunnistettiin yhdeksän kokonaisuutta lainsäädännön kehittämiseksi. Maa- ja metsätalousministeriö asetti päätöksillään VN/3525/2021 ja VN/33596/2021 oikeustieteiden tohtori Jukka Pekka Tolvasen selvityshenkilöksi tekemään vesihuoltolain uudistuksen esivalmisteluvaiheen selvityksiä. Lisäksi Kansallisen vesihuoltouudistuksen visioryhmä on johtoryhmän toimeksiannosta tehnyt esivalmisteluvaiheen tarkastelun ja laatinut suositukset talouden valvonnan tehostamiseksi vesihuoltolaissa. Sidosryhmien näkemyksiä on kuultu ja otettu huomioon esivalmisteluvaiheen aikana useissa kuulemistilaisuuksissa sekä kirjallisesti.

Kansalaisaloitteessa KAA 2/2020 vp ehdotettiin, että aloitteen pohjalta käynnistetään valmistelu sellaisen lainsäädännön luomiseksi, jolla estetään julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen myyminen kaupallisille yksityisille toimijoille ja nykyinen julkisen sektorin omistajuus säilytetään sen hallussa. Päätöksessään EK 26/2021 vp eduskunta edellyttää kansalaisaloitteen pohjalta, että valtioneuvosto ryhtyy mahdollisimman ripeästi toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön valmistelemiseksi, jolla varmistetaan kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen säilyminen kuntien omistuksessa ja määräysvallassa. Maa- ja

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

metsätalousministeriö on teettänyt Itä-Suomen yliopistolta oikeudellisen selvityksen lainsäädäntömuutoksen pohjaksi osana vesihuoltolain uudistuksen esivalmisteluvaihetta.

Edellä mainitut esivalmisteluvaiheen selvitykset ja raportit on saatavilla osoitteessa www.mmm.fi/vesihuoltouudistus. Vesihuoltolain uudistusta valmistelevan työryhmän tavoitteet ja tehtävät perustuvat esivalmisteluvaiheen suosituksiin.

Tavoitteet ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on laatia hallituksen esityksen muotoon kirjoitettu esitys vesihuoltolain uudistamiseksi. Tavoitteena on varmistaa julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen säilyminen kuntien omistuksessa ja määräysvallassa, edistää vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakenneuudistusta, parantaa vesihuoltolaitosten omaisuudenhallintaa, selkeyttää ja tehostaa vesihuollon toiminnan ja talouden valvontaa sekä parantaa yleisesti vesihuoltolain toimivuutta. Esitys laaditaan perustuen alla esitettyihin esivalmisteluvaiheen suosituksiin.

Esityksen tulee varmistaa vesihuoltolaissa kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen säilyminen kuntien omistuksessa ja määräysvallassa eduskunnan päätöksen EK 26/2021 vp edellyttämällä tavalla. Valmistelussa työryhmän tulee selvittää eri sääntelyvaihtoehtoja ja kiinnittää erityistä huomiota sääntelyn suhteeseen kunnalliseen itsehallintoon sekä perus- ja ihmisoikeuksista seuraaviin vaatimuksiin.

Vesihuoltolaitoksen määritelmää tulee esityksessä muuttaa niin, että se on yhdenmukaisempi terveydensuojelulainsäädännön kanssa, ja muutettuun määritelmään mahdollisesti sisältyvien tukkuvesilaitosten ja muiden vesihuollosta huolehtimiseen osallistuvien toimijoiden asema tulee arvioida.

Vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakennemuutosta tulee esityksessä edistää edellyttämällä, että kunta osoittaa riittävät resurssit vesihuoltolain mukaisten tehtäviensä hoitamiseen tai vaihtoehtoisesti hoitaa lain mukaiset velvoitteet yhdessä muiden kuntien kanssa.

Esityksen tulee sisältää vesihuollon suunnittelujärjestelmän täsmentäminen, johon kuuluu alueellinen yleissuunnittelu, kunnan vesihuoltosuunnitelma, vesihuoltolaitosten omaisuudenhallintasuunnitelma ja suunnitelma häiriötilanteisiin varautumisesta. Esityksessä tulee määritellä elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen ja maakunnan liiton tehtävät vesihuollon alueellisessa yleissuunnittelussa sekä suunnittelun suhde maakuntakaavoitukseen.

Kunnan vesihuoltosuunnitelmassa tulee ottaa huomioon vesihuollon alueellinen yleissuunnittelu, se on sovittava yhteen alueidenkäytön suunnittelun kanssa ja siitä tulee käydä ilmi ainakin:

- kokonaiskuva vesihuollon järjestämisestä ja vesihuoltopalveluista kunnan alueella;
- vesihuollon omistajapolitiikka ja omistajaohjaus sekä vesihuoltolain mukaisista tehtävistä vastaavat kunnan viranomaiset;
- lisäksi esimerkiksi se, miten kaavoitus, kunnallistekniikka, rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu on otettu huomioon.

Esityksessä tulee olla vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelmaa ja sen valvontaa koskevat säännökset. Omaisuudenhallintasuunnitelman tulee perustua kunnan vesihuoltosuunnitelmaan ja niiden tulee sisältää vesihuollon maksujen kustannuskattavuuden varmistamiseksi tarvittavat tiedot, kuten uus- ja korvausinvestoinnit ja laskelmat niistä aiheutuvien kustannusten kattamisesta. Esityksen tulee tarkentaa maksujen kustannuskattavuutta siten, että myös perusmaksu on pakollinen. Esityksen tulee sisältää säännöksiä omistajatuloutuksesta.

Esityksessä vesihuollon toiminta-alue määräytystä ja liittämiselvöllisyyttä tulee selkeyttää. Vesihuoltolaitosten toiminta-alueisiin sisällytettävät alueet tulee määritellä tarkemmin ja säätää toiminta-alueeseen sisällyttäminen pääsääntöiseksi vesihuollon järjestämiselvöllisyyden toteuttamistavaksi.

Esityksen tulee edellyttää, että kaikille lain soveltamisalaan kuuluville vesihuoltolaitoksille hyväksytään toiminta-alue. Esityksessä tulee varmistaa vesihuoltolaitoksen edellytykset huolehtia vesihuollosta toiminta-alueellaan:

- ennen toiminta-alueen hyväksymispäätöstä tehtävillä laskelmilla vesihuoltolaitteiston rakentamis- ja ylläpitokustannuksista ja vesihuoltopalvelujen tuottamiskustannuksista sekä mahdollisuudesta kattaa nämä kustannukset vesihuoltolain mukaisilla maksuilla.
- ennen toiminta-alueen hyväksymispäätöstä tehtävällä arvioinnilla siitä, mitkä ovat laitoksen edellytykset varautua investointeihin, turvata riittävä asiantuntemus laitoksen toiminnassa ja tuottaa vesihuollon palvelut vesihuoltolain edellyttämällä tavalla. Arvioinnissa on otettava huomioon mahdollisuus ja tarve yhteistyöhön muiden laitosten kanssa.

Esityksessä tulee poistaa toiminta-alueella sijaitsevan kiinteistön vesihuoltoverkostoon liittämiselvöllisyyttä koskevat poikkeukset taajaman ulkopuolisilta alueilta kuitenkin niin, että kuivakäymälöitä koskeva poikkeus säilytetään laissa. Esityksen tulee sisältää selkeät ja helposti todennettavat perusteet liittämiselvöllisyydestä vapauttamiselle ottaen huomioon liittämiselvöllisyyden laajeneminen taajamien ulkopuolella ja tästä aiheutuva tarve kohtuullistaa sääntelyä. Esityksen tulee lisätä säännöksiä vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden päivittämisestä määräajoin sekä toiminta-alueen supistamisen ja rauettamisen edellytyksistä.

Esityksen tulee tehostaa vesihuoltolaitosten toiminnan valvontaa selkeyttämällä valvontaviranomaisten toimivaltaa määrittelemällä kunkin viranomaisen valvontatoimivaltaan kuuluvat vesihuoltolain pykälät ja arvioimalla viranomaisen käytössä olevien valvonta-keinojen riittävyttä ja toimivuutta ja tarvetta niiden tehostamiseen.

Esityksessä tulee säätää tarkemmin julkisuusvalvonnan keinoista vesihuollon talouden läpinäkyvyyden parantamiseksi. Lisäksi esityksen tulee parantaa vesihuoltolain yleistä toimivuutta selkeyttämällä ja täsmentämällä lain säännöksiä.

Työn aikana työryhmä voi tarvittaessa kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita.

Organisointi

Puheenjohtaja:

Olli-Matti Verta, vesitalousjohtaja, maa- ja metsätalousministeriö

- Varapuheenjohtaja, Johanna Kallio, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

Jari Salila, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

- Elina Nyholm, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, varajäsen

Mervi Kuittinen, hallitusneuvos, valtiovarainministeriö

- Jussi Lammassaari, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö, varajäsen

Johanna Kallio, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

- Antti Parjanne, johtava vesitalousasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö, varajäsen

Jarkko Rapala, neuvotteleva virkamies, sosiaali- ja terveysministeriö

- Helena Korpinen, hallitussihteeri, sosiaali- ja terveysministeriö, varajäsen

Riikka Ristinen, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Ari Kangas, neuvotteleva virkamies, ympäristöministeriö

- Mika Ristimäki, erityisasiantuntija, ympäristöministeriö, varajäsen

Katri Saukkonen, vanhempi varautumisasiantuntija, Huoltovarmuuskeskus

Helena Tuorila, johtava asiantuntija, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

- Antti Saastamoinen, johtava ekonomisti, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, varajäsen

Paavo Taipale, yhdyskuntatekniikan päällikkö, Suomen Kuntaliitto

- Tuulia Innala, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto, varajäsen

Nina Pimiä, toiminnanjohtaja, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry

- Vesa Arvonen, hallituksen puheenjohtaja, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry, varajäsen

Anneli Tiainen, lakiasiainpäällikkö, Vesilaitosyhdistys

- Osmo Seppälä, toimitusjohtaja, Vesilaitosyhdistys, varajäsen

Jyrki Lammila, vesihuoltopäällikkö, Etelä-Savon ELY-keskus, Vesihuoltopalvelut-yksikkö

- Maria Åkerman, johtava vesihuollon talousasiantuntija, Etelä-Savon ELY-keskus, Vesihuoltopalvelut-yksikkö, varajäsen

Katriina Keskitalo, hydrogeologi, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

- Elina Kuusisto, ylitarkastaja, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, varajäsen

Sihteerit:

- Thomas Aspholm, hallitussihteeri, maa- ja metsätalousministeriö,
- Jyrki Laitinen, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus
- Vuokko Laukka, erikoisasiantuntija, Suomen ympäristökeskus,
- Aki Huttunen, johtava vesihuoltolakimies, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Sanna Laakso, johtava vesitalousasiantuntija, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kustannukset

Työryhmän työ tehdään virkatyönä ilman erillistä palkkiota. Osallistuvat tahot vastaavat osallistumisesta aiheutuvista kustannuksista.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Luonnonvaraneuvos

Heikki Granholm

Liitteet

Jakelu Työryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja sihteerit

Tiedoksi

VN/26268/2022-MMM-14

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: